

Deset teza o prodiranju egokrata

Fredy Perlman

1977.

Sadržaj

Uvod	3
I	3
II	3
III	3
IV	3
V	4
VI	4
VII	4
VIII	5
IX	5
X	6

Uvod

Ovaj tekst se nadovezuje na neke teme iz eseja *Stalna privlačnost nacionalizma*, ali je nastao ranije, kao sažetak obimnog *Priručnika za revolucionarne vođe*, koji su Fredi i Lorejn Perlman napisali i objavili 1972. godine, pod zajedničkim pseudonimom Majkl Veli (od Makijaveli). Kao što Perlman objašnjava u pomenutom eseju, mnogi nesuđeni oslobodioci ljudi od njihovih tirana, ali i od svake druge predstave o slobodi, shvatili su tu satiru doslovno. *Teze o prodiranju egokrata* skiciraju klinički portret „eksperata za slobodu“ i ukratko opisuju način na koji se ta sorta širi, razmnožava i uspostavlja dominaciju. (AG)

I

Egokrata – Mao, Staljin, Hitler, Kim Il Sung – nije nesrećan slučaj, anomalija ili erupcija iracionalnosti. On je personifikacija odnosa na kojima počiva vladajući društveni poredak.

II

Egokrata je inicijalno pojedinac, poput bilo kog drugog pojedinca: nem i nemoćan u vrtlogu društva bez zajedništva i komunikacije, žrtva spektakla, tog „neprestanog govora vladajućeg poretka o sebi samom, neprekidnog monologa samouzdanja, autoportreta tog poretka u fazi njegove potpune dominacije nad svim aspektima života.“ (Debor) Odbijen spektaklom, on žudi za „oslobođenjem ljudskog bića, koje je u isto vreme i društveno biće i čovečanstvo.“ (Kamat) Kada tu žudnju počne da ispoljava u praksi, tamo gde radi, na ulici, svuda gde spektakl otima svu njegovu ljudskost, on može da postane buntovnik.

III

Žudnju za zajedništvom i komunikacijom egokrata ne ispoljava u praksi: on je transformiše u Misao. Naoružan tom Mišlju, on je i dalje nem i nemoćan, ali više nije poput ostalih. On je sada Svestan, on je u posedu Ideje. Da bi potvrdio svoju različitost, da bi sebi dokazao da se ne zavarava, potrebno je da ga i drugi opaze kao drugačijeg – oni drugi koji će potvrditi da on zaista poseduje Misao i da je ta misao Ispravna.

IV

Svoju žudnju za zajedništvom i komunikacijom egokrata ne ostvaruje uništavajući sve elemente spektakla koji mu se nađu u dometu, već tako što se okružuje istomišljenicima, njihovim Egom, koji jedan drugom odražavaju Zlatnu Misao i potvrđuju jedan drugom njenu dragocenost. Izabrani Narod. U ovoj tački, da bi ostala Zlatna, neukaljano i beskompromisna, Misao mora da ostane nepromenjena. Kritika i revizija postaju sinonimi za izdaju. „Zato ta misao postoji samo kao polemika sa stvarnošću. Ona odbija svaki prigovor. Ona može da preživi samo zamrzavajući se, postajući sve više i više totalitarna.“ (Kamat) Samim tim, da bi nastavio da odražava i potvrđuje ispravnost Misli, pojedinac mora da prestane da misli.

V

Prvobitni cilj, „oslobođeno ljudsko biće“, gubi se u praksi podređenoj egokratovoj svesti, jer ta „svest od sebe pravi jedini cilj i postvaruje se u obliku organizacije koja taj cilj treba da ostvari.“ (Kamat) Grupa uzajamnih obožavalaca pravi raspored aktivnosti i određuje mesto okupljanja; ona postaje institucija. Organizacija, u zavisnosti od okolnosti i ličnih sklonosti, može da poprimi oblik boljševičke ili naci-ćelije, socijalističkog kluba čitalaca ili anarhističke grupe afiniteta, „stvarajući tako uslove koji pogoduju neformalnoj dominaciji vodećih propagandista i ideologa, čiji osrednji intelektualni domet biva dodatno ograničen stalnim pozivanjem na nekoliko većitih istina. Ideološka odanost donošenju jednoglasnih odluka, utrla je put nekontrolisanoj vladavini ovih eksperata za slobodu“ (pisao je Gi Debor povodom anarhističkih organizacija). Odbijajući vladajuću ideologiju spektakla, organizacija eksperata za slobodu reprodukuje odnose spektakla kroz svoju internu praksu.

VI

Organizacija posvećena realizaciji Misli okreće se ka svetu, jer „projekat ove svesti jeste da stvarnost ukalupi u svoj koncept.“ (Kamat) Grupa postaje militantna. Ona se priprema da na širi, društveni plan primeni svoje unutrašnje odnose, što bi u jednoj od mogućih varijanti moglo da izgleda i ovako: „Unutar partije niko ne sme da zaostaje kada naredba rukovodstva glasi 'napred', niko ne sme da skrene desno kada naređenje glasi 'levo'“ (jedan revolucionarni lider, citat M. Veli; F. i L. Perlman, *Priručnik za revolucionarne vođe*) U toj tački, konkretan sadržaj Misli je s praktičnog stanovišta važan isto koliko i za hrišćane geografska lokacija Raja. Cilj je sveden na batinu: on služi samo kao opravdanje za represivnu praksu grupe i kao sredstvo ucene. Nekoliko primera: „Čak i najmanja devijacija socijalističke misli osnažuje buržoasku ideologiju.“ (Lenjin, citirao M. Veli) „Kada vidim kako 'liberteri' besomučno kleveću jedni druge, pitam se šta je ostalo od njihove zrelosti i posvećenosti revolucionarnoj promeni društva“ (jedan anarhista iz pisma redakciji Fifth Estate).

VII

Militantna organizacija se proširuje pomoću preobraćenja i manipulacije. Preobraćenje je bilo omiljen metod ranih boljševika i anarhističkih misionara: izričit zadatak militanta je da radničku klasu učini „svesnom“ (Lenjin), da „naše ideje približi radnim ljudima“ (jedan anarhista iz *The Red Menace*, Toronto). Ali, militantov skriveni zadatak i praktičan ishod njegove aktivnosti jeste da utiče na praksu radnika, a ne na njihovu misao. Preobraćenje se smatra uspelim ako radnici, bez obzira na to šta zaista misle, plaćaju doprinos organizaciji i ako se odazivaju na njene pozive na akciju (štrajkovi, demonstracije, itd.) Egokratova prava namera je da uspostavi hegemoniju (svoju i svoje organizacije) nad velikim brojem pojedinaca, da postane vođa mase sledbenika. Ta skrivena namera postaje cinično očigledna u slučaju nacista ili staljinista (ili kod amalgama kao što je Radnička partija SAD). Preobraćenje utire put manipulaciji, otvorenoj laži. U tom modelu, regrutacija novih sledbenika postaje glavni zadatak, a Ideja prestaje da bude zvezda vodilja, savršena i nepromenljiva; Ideja postaje samo sredstvo za postizanje cilja; sve što može da privuče nove sledbenike je dobra Ideja; ona postaje cinični kolaž sastavljen od strahova i mržnje poten-

cijalnih sledbenika; njeno glavno obećanje je likvidacija žrtvenih jarčeva: „kontrarevolucionara“, „anarhista“, „agenata CIA“, „Jevreja“. Razlika između manipulatora i misionara je samo teoretska; u praksi, oni su samo konkurenti koji jedni drugima krađu ideje.

VIII

U nameri da proširi Ideju, da preobrati ili izmanipuliše, egokrati su potrebni odgovarajući instrumenti, mediji, i to upravo oni mediji koje društvo spektakla proizvodi u izobilju. Jedno od opravdanja za upotrebu medija glasi ovako: „Mediji su sada monopol vladajuće klase, koja ih koristi za svoje ciljeve. Ali, sama struktura medija je 'suštinski egalitarna'. Zadatak revolucionarne prakse je da omogući da njihov potencijal, koji kapitalisti sada koriste na perversan način, dođe do punog izražaja, da ih oslobodi...“ (parafrazirao Bodrijar) Prvobitno odbijanje spektakla, žudnja za zajednicom i komunikacijom, bivaju zamenjeni težnjom ka preuzimanju kontrole nad istim onim instrumentima koji poništavaju zajednicu i istinsku komunikaciju. Oklevanje ili iznenadna provala kritike sankcionišu se ucenom u ime organizacije: „Lenjinisti će pobediti, ako ne prihvatimo svu odgovornost borbe do konačne pobjede...“ (anarhista iz *The Red Menace*; staljinisti bi rekli „trockisti će pobediti, ako...“, itd.). Posle ovoga, sve prolazi. Svako sredstvo koje vodi ka cilju je dobro. Da bi apsurd bio potpun, čak se i prodajna promocija i reklama, aktivnost i jezik samog kapitala, opravdavaju kao revolucionarna sredstva: „Mi se u velikoj meri oslanjamo na distribuciju i promociju. Naš promotivni rad je širokog opsega i veoma skup. To uključuje oglašavanje u medijima, promotivni materijal, kataloge, iznajmljivanje displeja širom zemlje, itd. Sve to iziskuje ogromnu količinu novca i energije, što pokrivamo novcem zarađenim od prodaje knjiga.“ (jedan „anarhistički biznismen“ u pismu redakciji *Fifth Estate*) Da li je ovaj anarhistički biznismen samo smešan primer, jer je tako preteran, ili se samo dobro uklapa u ortodokсну tradiciju organizovanog militantstva? „Velike banke su deo državnog aparata potrebnog za igradnju socijalizma koji ćemo samo preuzeti od kapitalista; naš zadatak je da odbacimo sve ono čime su kapitalisti izvitoperili taj izvanredni aparat i učinimo ga JOŠ VEĆIM, još demokratskijim, još sveobuhvatnijim“ (Lenjin, citirao M. Veli)

IX

Za egokratu mediji su sredstvo, a cilj hegemonija, apsolutna vlast tajne policije: „Nevidljivi vodiči usred narodne bure, mi smo ti koji treba da je usmeravaju, ne kao vidljiva sila, već kao kolektivna diktatura naše alijanse – diktatura bez oznaka, naziva i zvaničnog statusa, a opet još moćnija, upravo zato što neće imati nijedno od pojava nje obeležja vlasti“ (Bakunjin, citirao Debor). Kolektivna diktatura ubrzo postaje dikatura jednog egokrate, jer „ako sve birokrate, uzete zajedno, odlučuju o svemu, oni svoju klasnu koheziju mogu da održe samo ako svoju terorističku silu koncentrišu u jednoj ličnosti.“ (Debor) Ako egokratov poduhvat uspe, uspostavljanje „diktature bez zvaničnog statusa“ ne ukida komunikaciju samo na društvenom planu; tajna policija svesno likvidira i svaki lokalni pokušaj. Ova situacija nije „deformacija“ prvobitnih „čistih ciljeva“ organizacije, već je predodređena njenim sredstvima, istim onim „suštinski egalitarnim“ instrumentima upotrebljenim za postizanje pobjede. „Masovni mediji su zapravo antimedijatori, neprenosnici, proizvođači nekomunikacije. Televizija, samim svojim postojanjem, uvodi društvenu kontrolu u domove. Uopšte nije neophodno da se kontrola zamišlja kao periskop kojim režim

špijunira privatni život pojedinaca, jer televizija taj posao obavlja mnogo bolje. Ona postiže da se ljudi više ne obraćaju jedni drugima, da ostanu potpuno izolovani pred saopštenjima na koja ne mogu da odgovore.“ (Bodrijar)

X

Egokratski projekat je postao suvišan. Kapitalistički mediji za proizvodnju i komunikaciju već su redukovali ljudska bića na neme i bespomoćne posmatrače, pasivne žrtve neprekidnog „samouzdizućeg monologa“ vladajućeg poretka. (Debor) Antitotalitarna revolucija ne zahteva neki drugi medijum već likvidaciju svih medija: „... likvidaciju čitave sadašnje strukture, svih njenih funkcionalnih i tehničkih elemenata, koji u svemu odražavaju postojeći društveni oblik. To bi, u krajnjoj liniji, trebalo i moralo da vodi ka ukidanju samog koncepta posrednika: neposredno razmenjene reči, uzajamna i simbolična razmena, negiraju samu ideju i funkciju medija... Zato je uzajamnost jedini put koji vodi ka ukidanju posredovanja.“ (Bodrijar)

Fredi Perlman, 1977.

Jean Baudrillard, *Pour une critique de l'économie politique du signe* (Paris, Gallimard, 1972)

Jacques Camatte, *The Wandering of Humanity* (Detroit, Black & Red, 1975)

Guy Debord, *Society of the Spectacle* (Detroit, Black & Red, 1970; 1977)

Claude Lefort, *Un Homme en Trop: Reflexions sur "L'Archipel de Goulag"* (Paris, Seuil, 1976)

Michael Velli (Fredy & Lorraine Perlman), *Manual for Revolutionary Leaders* (Detroit, Black & Red, 1972)

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Fredy Perlman
Deset teza o prodiranju egokrata
1977.

Fredy Perlman, Ten Theses on the Proliferation of Egocrats, Black & Red, Detroit 1977.
Anything Can Happen, Phoenix Press, London 1992.
Prevod: Aleksa Golijanin, 2003. anarhija-blok45.net1zen.com

anarhisticka-biblioteka.net